

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Георги Асенов Арнаудов,
преподавател в Нов български университет,
професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство”,
за придобиване на образователната и научна степен „доктор“
по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово
изкуство” с кандидат Лиша И

Представената ми за рецензия дисертация на Лиша И на тема *„Вокални, драматични и стилистични характеристики на интерпретацията на главните женски роли в „Мадам Бъттерфлай“ и „Турандот“ от Пучини. Сравнителен анализ с водещи женски образи в китайската опера“* е развита в рамките на един текстов обем от 105 страници. Текстът на дисертационният съдържа **Резюме, Въведение**, три глави озаглавени съответно: **Глава 1:** Оперите на Пучини „Мадам Бъттерфлай“ и „Турандот“, **Глава 2:** Китайската опера „Цанг Юан“, **Глава 3:** Съпоставка на трите опери, **Заключение** с включени в него описания на: I. Резултати от изследването и II. Списък на приносите и **Позовавания** с включен списък на I. Библиография II. Цитирана литература. Всяка една от трите глави съдържа свои подглави и отделни части на подглавите, което създава пределно ясна конструкция на дисертационния текст, изчерпателност, точност и прецизност при излагането на тезите и видим баланс между избрания емпиричен и теоретично разработения материал.

Тук, в началото на моето становище следва да изведа че темата е с висока степен на значимост не само в научно но и в научно-приложно отношение, както като избор на тема, така и като избран подход. Такава

тема не коментирана в музикално-научната ни литература, на мен не ми е известен аналог, а и в съществуващият регистър с база данни на НАЦИД не може да бъде намерена информация за разработване като дисертационно изследване на български език на подобна проблематика. Такова изследване спокойно може да се приеме като приносно и подобна тема, фокусирана върху съпоставянето и извършването на дълбочинен сравнителен анализ на връзки, модели и типологии между образци на европейската и китайската опера не е коментирана в родното ни музикознание.

Тук следва също да изведе, че не само избирането на тема, но и цялостното изследване и логическата постройка на текста са изградени отлично, те могат да бъдат определени като значими и приносни.

В увода са очертани ясно и точно причините за избора на темата, с представяне на личните основания на дисертанта, дефинирани са точно и ясно обекта на изследване и основните цели и задачи. Целта на изследването е очертана ясно и тя е фокусирана върху изследването на връзките и различните аспекти в изпълнението на водещи женски образи в далекоизточната опера. Нещо, което е решено и постигнато по най-добър начин, при това с една прецизност на описанието на социалния и културния контекст, които са взети като основания и предпоставки за разбирането на уникалните културни характеристики в Китай за адаптирането на операта към динамично развиващите се времена, към развиването на сюжети и вокален стил с отличителни китайски характеристики.

Предметът на изследването е очертан ясно още в увода на дисертацията. Това са главните женски роли в двете опери на италианския

композитор Джакомо Пучини фокусирани върху източна тематика „Мадам Бъттерфлай“ и „Турандот“, както и Главната женска роля в операта „Цанг Юан“ на китайският композитор Сю Чжанхай. И тук отново идва основната цел на изследването която е: *„да се сравнят вокалните, драматургическите и стилистичните особености на интерпретацията на двамата композитори и главните женски роли в техните опери.“*

В целият текст на дисертационното изследване е видно че Лиша И притежава висока степен на познаване на състоянието на проблема, обилна информация, както и яснота и широки познания за избраните три опери. Тук следва да открия точното и детайлно разбиране за творческите стратегии на драматургичния и музикалния стил на Пучини, с ярко открити дефиниции за характеристики и особености на водещите женски роли в двете избрани негови опери. Тук следва да открия и прекрасното представяне на световноизвестния съвременен китайски композитор Сю Чжанхай и неговата опера „Цанг Юан“. Ясно и приносно са изведени предистория на създаването, общ преглед на творбата с нейния музикален език и характеристики на протагонистите, както и изследване на подходи в артистичната интерпретация на главните женски образи. Важен фокус е отделен върху водещата женска роля на Наренгауа и нейната ключова роля в драматургията на творбата.

За мен ключова, приносна и най-важна е третата глава на дисертацията, която представя едно дълбочинно аналитично сравнение между трите изследвани опери и не само това. Бих го нарекъл и дълбочинен изследователски анализ на между-културните връзки между Изтока и Запада. Той е осъществен на основата на ясно разбиране на ключови исторически предпоставки на развитието на културата и в

частност музиката в различните региони, както и на изследването на характерни, отличителни черти на трите разгледани оперни произведения.

Така разгледан, текстът на дисертацията показва висока степен на съответствие на избраната от Лиша И методология и методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Към текста на дисертацията са представени и публикации на докторанта свързани с темата на дисертацията. Това са:

1. Yi, Lisha. "The Chinese composer Xu Zhanhai and his operatic master piece "Cang Yuan": a fusion of the eastern and western in music. В: МЛАД научен форум за музика и танц: конференция с международно участие. – София: Нов бълг. унив. Департамент Музика, 2007- ISSN 1313-342X (print), издателство на НБУ, сб. 18, 2023.
2. Yi, Lisha. On the similarities and differences of singing methods between Europe and China in Belcanto. В: МЛАД научен форум за музика и танц: конференция с международно участие. – София: Нов бълг. унив. Департамент Музика, 2007- ISSN 1313-342X (print), издателство на НБУ, сб. 17, 2022.

Аз се запознах с текстовете на двете публикации и мога спокойно да ги определя като приносни и тясно свързани с темата на изследването. Следва да се отчете че и двете публикации са в издания които са включени в националния референтен списък на съвременни български научни издания с научно рецензиране, което ми позволява да приема че те отговарят напълно на изискванията на Правилника за приложение на

ЗРАСРБ за наличието на публикувани материали в специализирани издания в областта на изкуствата.

Представени са и осем концертни изяви на докторантката, които заедно с двете публикации удовлетворяват изискванията на Правилника за приложение на ЗРАСРБ.

Запознат съм в основи с текста на представеният ми от дисертанта автореферат който съдържа 23 страници.

Аз приемам напълно изведените в текста на дисертацията приноси които са фокусирани върху описанието и идентифицирането на подходящи методи и посоки на интерпретация на женските главни роли в източните опери, към дефиниране на общи контекстуални прилики между източната и западната култури и описание на важни точки на взаимно влияние между източната и западната музика, към представяне в българското музиковедие на една от ключовите композиторски фигури на съвременната китайска музикална култура - Сю Чжанхай, към създаване на основи на съвременни платформи за сътрудничество и средства за взаимно влияние и обмен на постановки на източна опера между трите нации на древната музика: Италия, България и Китай.

Така, на основата на горепосочените мои коментари, бележки и разсъждения си позволявам да оценя високо и по достойнство, както цялата практическа дейност на Лиша И, така и цялостната работа по това изследване и написване на дисертацията. Тук бих желал специално да поздравя и научният ръководител на докторантката проф. д-р Милена Шушулова-Павлова за нейната неограничена помощ и работа с Лиша И, както и с оказаното педагогическо съдействие при написване на текста на дисертацията.

С настоящето бих желал да предложа на уважаемото Научно жури да присъди на Лиша И образователната и научна степен „доктор” по специалност 8.3. „Музикално и танцово изкуство”.

София, 15.05.2024 г.

проф. д-р Георги Асенов Арнаудов